

BIBLIOGRAFIA

PUBLICACIONS DEL PATRONAT D'ESTUDIS AUSONENCS

BRACONS I CLAPÈS, Josep: *Catàleg de l'escultura gòtica del Museu Episcopal de Vic*, Publicacions del Patronat d'Estudis Ausonencs i Publicacions del Museu i Biblioteca Episcopals de Vic (Sèrie Catàlegs 1), Vic 1983. 138 pp., il·lustrat.

Amb aquest llibre el Museu Episcopal de Vic enceta la publicació d'una sèrie de catàlegs que, a la llarga, permetrà que tota persona interessada pugui disposar de les principals dades sobre les gairebé 15.000 peces dels seus riquíssims fons. Aquesta és una gran tasca empresa per la direcció del museu per tal que es pugui valorar més exactament el seu contingut. El catàleg que es publicà entre els anys 1893 i 1896 només recull 3.000 peces, les que llavors hi havia al museu, i avui resulta del tot insuficient.

Josep Bracons jove historiador de l'art, es posà en contacte amb el museu vigatà i se li oferí d'estudiar, per a la seva tesi de llicenciatura, la col·lecció d'escultura gòtica. El resultat del seu estudi fou excel·lent i de seguida se li proposà de publicar-lo, fetes les pertinents adaptacions a la sèrie de catàlegs que ell mateix encapçalaria.

Cal dir que el treball fet per Bracons no ha consistit només en elaborar un catàleg sinó que, a més, ha dut a terme un estudi molt detallat de l'escultura gòtica a Osona, estudi que en el llibre apareix en forma d'una llarga introducció, la qual s'acompanya amb un plànol, amb fotografies i amb esquemes. Després de delimitar l'àmbit i l'objectiu de l'estudi, l'autor passa revista als primers testimonis i a la imatgeria per entendre la introducció del goticisme a Osona. Estudia més endavant el claustre de la catedral vigatana i les altres obres del segle XIV i es para a descriure la renovació que hi hagué al voltant del canvi de segle. L'estudi del segle XV es centra en la figura de Pere Oller i el seu retaule major, de la catedral. Aquesta introducció es clou amb l'anàlisi dels escultors i obres dutes a terme a Osona a la fi del goticisme.

El catàleg pròpiament dit inclou 137 peces ordenades en tres grans grups, segons un criteri tipològic: l'escultura exempta, els relleus i els elements arquitectònics. Les subdivisions internes es fan atenent a la iconografia i als materials, amb una ordenació cronològica. De cada peça es presenta una fotografia, o varies en els casos més importants, i una fitxa amb els elements següents: un encapçalament en el qual es donen les dades tècniques de la peça (títol, tècnica i material, autor, dates i mides), un apartat descriptiu i d'anàlisi breu de l'obra, i una sèrie d'informacions complementàries sobre les exposicions i la bibliografia. El catàleg es clou amb unes taules de correspondència i de procedència i amb una bibliografia extensa.

No es tracta, per tant, d'un llibre d'imatges, sinó d'un llibre d'investigació i d'una eina de treball, fonamental per poder realitzar en el futur estudis complementaris i monogràfics sobre la matèria. És amb publicacions serioses i ben fetes com aquesta com els museus de Catalunya podran ser coneguts i valorats justament arreu i com la història de l'art català farà avenços decisius.

CORBELLA I LLOBET, Ramon: *L'aljama de jueus de Vic*, Publicacions del Patronat d'Estudis Ausonencs («Osona a la butxaca» 7-8), Vic 1984. 216 + XXX pp., il·lustrat. Pròleg d'Imma Ollich i Castanyer.

Ramon Corbella i Llobet (Vallfogona de Riucorb 1850 - Vic 1924), militar en la seva joventut i sacerdot des del 1882, fou canonge de la catedral de Vic. Interessat en els temes històrics, estudià l'obra literària i la vida de Francesc Vicent Garcia, el cèlebre rector de Vallfogona, i la història del seu poble nadiu. El 1909 publicà *La aljama de jueus de Vich (centúries XIII y XIV)*, l'estudi que ara és reproduït en edició facsímil.

Aquest llibre fou el resultat de la llarga investigació que Corbella dugué a terme en els arxius vigatans de la Cúria Fumada i de la Vegueria. L'autor divideix el seu estudi en dues parts ben diferenciades, la primera corresponent als deu capítols en què explana els resultats de la seva investigació i la segona, al recull dels 72 documents que li serveixen de base. Segueix, per tant, una metodologia científica, no pas gaire freqüent en la seva època, de la qual resulta una obra que encara avui manté un gran valor tant per la síntesi com per les fonts que publica. És per això que bé mereixia una reedició, la qual fou presentada per J. Martí Morera al Patronat d'Estudis Ausonencs i ha estat subvencionada pel Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya.

Imma Ollich, que ha publicat diferents estudis sobre els jueus vigatans, ha realitzat el pròleg amb què calia encapçalat aquesta reedició de l'obra de Corbella. En ell presenta l'autor, el seu entorn i la seva obra, d'una banda, i els estudis posteriors i les perspectives de treball sobre el tema, de l'altra. Per últim, en apèndix, transcriu 11 documents que completen el recull de Corbella.

SALARICH I TORRENTS, Miquel S. - YLLA-CATALÀ I GENÍS, Miquel S.: *Vigatans il·lustres*, Publicacions del Patronat d'Estudis Ausonencs («Osona a la butxaca» 5-6), Vic 1983. 324 pp., il·lustrat.

En inaugurar-se la col·lecció «Osona a la butxaca» el 1981, Josep M. Casals i Guiu, vocal de la Junta Rectora del Patronat en representació de l'Ajuntament de Vic, proposà que s'hi inclogués un volum sobre la Galeria de Vigatans Il·lustres. Recollida la iniciativa, es confià la seva elaboració a Miquel S. Salarich i Torrents (Vic 1904), l'erudit que avui coneix millor la història vigatana del segle XIX, període d'on han eixit la majoria dels homes il·lustres de la galeria. Com que la tasca es preveia llarga i entretinguda, tot i tenir una incomparable biblioteca de tema vigatà, Salarich demanà l'ajut de Miquel S. Ylla-Català i Genís (Vic 1935), actual president del Patronat. Així, ambdós anaren bastint el llibre.

El llibre s'enceta amb un pròleg de l'alcalde de Vic, Ramon Montaña i Salvans, i continua amb un capítol introductori, en el qual els autors qualifiquen Vic com a ciutat d'homes singulars, fan la història de la Galeria de Vigatans Il·lustres i expliquen els seus propòsits. Les biografies dels vint-i-sis vigatans que fins el 1893 havien estat inclosos en la galeria ocupen la part central del llibre. El criteri d'ordenació ha estat el cronològic, per la data de naixement de cadascun dels personatges, de manera que el primer biografat és Guillem de Montrodon i l'últim Eduard Junyent. Cada biografia ocupa una mitjana de nou pàgines i inclou la fotografia del retrat que hi ha a la galeria i una bibliografia. El llibre es clou amb un diccionari de vigatans destacats, qualificat modestament d'assaig, amb una entrada de 339 fitxes corresponents a altres tants vigatans, tots ells ja morts el 1983, amb prou mèrits per ser considerats també il·lustres, per bé que el seu retrat no figuri en la galeria. Les fotografies són degudes a Josep M. Renom i el dibuix de la portada a Lluís Gros.

Si hom distribueix els personatges de la galeria per èpoques històriques, es constata que quatre varen néixer a l'època medieval, sis a l'època moderna i els altres setze a l'època contemporània. D'aquests últims, dotze han mort en el nostre segle i sis d'ells han estat escollits per a la galeria en els darrers cinc anys. El 1985 se'ls ha afegit encara Eusebi Molera (1847-1932). És clar que aquest desequilibri entre les diferents èpoques és degut al progressiu creixement demogràfic de la ciutat i al millor coneixement de la història recent. No obstant,

d'ara en endavant caldrà vetllar per tal que aquest desequilibri no esdevingui capritxós. La decisió d'incloure nous personatges a la galeria, atribució que potser convindria retornar a una comissió ciutadana, com temps enrera, hauria de comportar uns estudis històrics previs, fets amb una visió àmplia de tots els períodes de la història vigatana i de tots els estaments socials que s'hi mogueren.

Aquesta és una de les moltes reflexions que suggereix el llibre de Salarich i Ylla-Català. Al lector atent de segur que n'hi suggerirà moltes d'altres, car es tracta d'un llibre amb temàtica tan diversa com diversos són els personatges que inclou i llurs biografies. És un llibre que mancava en la bibliografia vigatana perquè calia donar a conèixer el gran públic aquells vigatans il·lustres que han afaïçonat la nostra història. Per mitjà d'ell, l'homenatge perenne que la ciutat els ret en la Galeria de Vigatans Il·lustres traspasa les parets de la Sala de la Columna i envaeix les llars dels vigatans.

Ramon Ordeig i Mata

RECENSIONES

ALBAREDA, J.; FIGUEROLA, J.; MOLIST, M.; OLLICH, I.: *Història d'Osona*, Editorial EUMO, Vic 1984. 495 pp., il·lustrat.

Aquest llibre de la col·lecció «L'entorn» és fruit de la col·laboració de quatre historiadors de la comarca, redactant-ne cadascú la part en què està especialitzat: M. Molist (Prehistòria), I. Ollich (Medieval), J. Albarada (ss. XVI-XIX), J. Figuerola (s. XX). I amb la col·laboració en alguns apartats de Xavier Torres (Bandolerisme), Joan Portet (s. XIX) i Pere Farrés (Cultura).

El pròleg de Josep Fontana situa aquesta obra d'història local com a complementària a la història feta des de Barcelona, en una història «policèntrica» de Catalunya que permeti comprendre l'evolució de la societat catalana.

Història d'Osona és una obra de síntesi destinada als mestres i als afeccionats a la història. Com expliquen els autors en la introducció «Una síntesi actualitzada, on ha intervingut la investigació, amb una visió el més aproximada possible de la globalitat històrica». Aquesta obra vol eludir el localisme derivat de l'enfoc, tot situant els fets dins un marc més ampli per ésser comprensos. Aquesta voluntat de síntesi comporta problemes en haver de generalitzar, però sobretot per la manca d'estudis monogràfics de molts temes. Tot i dir-se *Història d'Osona*, molts aspectes queden reduïts al marc geogràfic de la Plana de Vic.

El llibre està estructurat en tres parts. Una primera, constituïda per la síntesi estructurada en apartats molt concrets, però molt desiguals degut als varis autors i fruit dels diversos avenços historiogràfics de cada apartat. La síntesi s'inicia amb els primers grups de caçadors i recolectors i arriba fins el 1975. Una segona part, constituïda per un recull de textos que il·lustren la síntesi, seguint-ne la mateixa estructura i constituint un material d'ús didàctic, material fruit de treballs recents i que posa en coneixement del lector les principals fonts del treball històric. Finalment, una bibliografia seleccionada per cada període històric i sobre Osona comentada per cada autor.

És una obra interessant per als mestres en constituir una base per a treballs sobre la història de la comarca, amb material didàctic a treballar, i una obra per apropar el lector interessat en temes històrics amb una síntesi actualitzada.

Josep M.ª Masnou

FARRÉS MALIAN, Francesc: *Fotografia històrica de Vic*, Edicions Catalanes Comarcals, Granollers 1985. Vol. II, 318 pp., molt il·lustrat.

Des de fa una colla d'anys Francesc Farrés havia anat formant un arxiu fotogràfic de tema vigatà que, a hores d'ara, deu ser un dels millors que existeix. Un exemple més d'allò que pot

fer l'entusiasme d'un particular enfront de l'atonía cultural de molts organismes públics. El seu ímpetu no s'ha pas acontentat només amb el col·leccionisme i, afortunadament, s'ha decidit a oferir al públic una selecció de les fotografies del seu arxiu, triades segons el seu criteri —per això és un llibre d'autor— i situades en la seva època per mitjà de retalls de premsa, d'anuncis, de dibuixos i de fulls volants. Hi ha, per tant, paral·lelament al recull i a la selecció, una important labor d'hemeroteca.

Abans que el volum I, l'autor ha posat a les nostres mans el volum II, el qual abasta el període comprès entre els anys 1931 i 1944, un període l'estudi del qual desperta encara recels i polèmiques. L'autor, però, tal com diu en el pròleg, no s'ha proposat de fer ni un panegíric ni un vot de censura sinó «un compendi d'accions testimonials d'un poble, les quals l'art de la imatge enlaira a la categoria de peces de museu». D'acord amb aquest propòsit, l'opinió de l'autor només pot trobar-se reflectida en el pròleg i en les notes al peu de les fotografies. La resta dels textos, llevat naturalment del capítol dedicat als fotògrafs, prové d'hemeroteca.

Com a capítol previ, imprescindible en un llibre de fotografia històrica, s'estudia el moviment fotogràfic a Vic de 1931 a 1944 i es presenten els fotògrafs vigatans que treballaren en aquelles anyades, les seves tècniques i les seves màquines, amb la reproducció de 28 d'elles.

El material apareix distribuït lògicament en tres grans capítols, corresponents als tres moments en què es divideix el període estudiat: el temps de la II República (1931-1936), la desfeta del 1936 (1936-1939) i els primers anys de la postguerra (1939-1944). En ells es contemplen des dels esdeveniments polítics i religiosos fins a la vida ciutadana de cada moment.

La selecció de les fotografies no s'ha basat només en la qualitat tècnica sinó també en l'interès històric. Així, al costat de magnífics exemplars, obtinguts per fotògrafs experts, hi ha fotografies degudes a persones inexpertes però que han esdevingut documents de gran valor històric per ser testimonis únics d'alguns fets. Moltes d'elles es publiquen per primera vegada en aquest llibre.

Algunes imprecisions en els peus de fotografia caldrà que l'autor les tingui presents per poder-les corregir en una segona edició. D'altra banda, potser també convindria que al peu de cada fotografia constés, en tots els casos possibles, el nom del seu autor.

Ara només cal esperar que l'autor pugui oferir-nos ben aviat el volum I, corresponent a l'època pionera de la fotografia.

Ramon Ordeig i Mata

OLLICH I CASTANYER, Immaculada: *Aspectes econòmics de l'activitat dels jueus de Vic, segons els «Libri Iudeorum» (1266-1278)*, «Miscel·lània de Textos Medievals», vol. 3 —C.S.I.C. Institut Milà i Fontanals. Departament d'Estudis Medievals— Barcelona 1985, pp. 1-118 i 317-325.

Dotze anys després de la seva presentació per a obtenir el grau de llicenciada a la Universitat de Barcelona, veu la llum pública, en la seva versió catalana, l'edició d'aquesta Memòria de Llicenciatura de la doctora Immaculada Ollich, que fou dirigida pel professor Emilio Sáez i ha restat inèdita fins ara. Tot i ésser obra de joventut, el treball de la professora Ollich mereixia la publicació car inicia una tasca d'investigació d'un fons de documentació inèdita de l'Arxiu de la Cúria Fumada que hauria de tenir continuadors.

Prèvia una descripció acurada de les característiques de les fonts documentals: els *Libri Iudeorum* o «Llibres dels Jueus», conservats a l'esmentat Arxiu de Vic, corresponents als anys 1266, 1267, 1272, 1277 i 1278, que inclouen 661 documents, i constitueixen la base del treball, la doctora Ollich ens explica el mètode utilitzat per al seu estudi, organitzat en tres grans apartats (préstecs, prestadors i deutors). Dels préstecs, en efectiu i en espècies, examina amb tot detall alguns aspectes bàsics: la quantitat deguda (en general petita, de menys de 50 sous, amb poques excepcions), el terme en què venç (generalment curt, de menys d'un any, uns pocs mesos o fins

la propera collita), l'interès (entorn del 20%), i les garanties i fiadors. Tampoc oblidava les comandes d'animals i altres negocis que podien encobrir préstecs.

Segueix l'estudi dels 33 prestadors jueus enregistrats, ja fossin de Vic ja d'altres cinc llocs (Barcelona, Girona, Camprodon, Cardona i Solsona), i assenyala el paper de quatre famílies jueves residents a Vic: els Manresa, el canviador David, els Satorra i els de Mallorca, especificant les seves relacions i els seus negocis respectius, que foren majoritaris a la zona o àrea d'influència estesa per un radi no gaire superior als quinze quilòmetres.

Després examina les figures dels deutors: llur lloc d'origen i la condició social (nobles, eclesiàstics, habitants de la ciutat als quals no vol anomenar burgesos amb ciutadans, funcionaris, artesans i altres jueus que foren deutors; i pagesos que eren la majoria dels qui es veien precisats a demanar préstecs) bo i fent agudes observacions sobre les persones i circumstàncies. Per acabar amb la referència explícita de les conclusions. La precisió i la claredat presideixen les pàgines d'aquest estudi puntual i minuciosament anotat.

Disset quadres estadístics, comentats al text, tres arbres genealògics de les principals famílies de prestadors i un bon mapa completen la monografia, seguida de la transcripció, en apèndix, de 47 documents de l'Arxiu de la Cúria Fumada, dels dits anys 1266 a 1278, que constitueixen una mostra selectiva de la diversitat d'activitats dineràries i de les relacions entre jueus i cristians en el període analitzat.

Manuel Riu

RAMISA, Maties: *Els orígens del catalanisme conservador i «La Veu del Montserrat» 1878-1900*, Col·lecció L'Entorn, n.º 7, EUMO EDITORIAL, Vic 1985.- 193 pp., il·lustrat.

A la 2.ª meitat del segle XIX, Vic experimenta una extraordinària represa cultural que vincula l'anomenat «Grup de Vic» dins el fenomen català de la Renaixença. D'alguna manera, la cohesió com a grup vindria donada per una doble influència: per una banda, institucional —lligada a la tasca del Bisbat, el Seminari Conciliar, el Círcol Literari i l'Esbart de Vic—; per altra, filosòfica i política de caire conservador, relacionada amb les figures de Balmes, Duran i Bas, Mañé i Flaquer i el mateix Torras i Bages.

El «vigatanisme», resultat del que s'ha dit abans, ultrapassaria l'àmbit exclusivament cultural i literari per fer-se present amb força dins el moviment polític del catalanisme conservador de l'últim terç del segle XIX. «La Veu del Montserrat» —periòdic fundat al 1878 gràcies a l'empenta d'un dels membres més vigorosos del grup, el canonge Jaume Collell— constituirà el portaveu i punt de referència obligada del «vigatanisme».

Malgrat l'evident necessitat, no hi havia fins ara un estudi del cos ideològic del grup, treball indispensable per poder valorar amb coneixement de causa les aportacions del «vigatanisme», així com analitzar les seves característiques. Amb el buidatge de «La Veu del Montserrat», Maties Ramisa ens dona una esclaridora i rigorosa visió de l'abast del moviment tot defugint vells tòpics, sovint mancats de base real. Així, «el vigatanisme», des de l'òptica dels homes de «La Veu», no pot ésser identificat amb un moviment rural immobilitzat en uns pressupostos propers a l'ideari carlí i de rebuig frontal al model liberal-burgès; si bé inicialment es pogueren donar manifestacions integristes, els canvis inherents a la industrialització s'havien fet presents al camp català —Osona no en seria una excepció—, la qual cosa va provocar una progressiva adaptació i relació amb els plantejaments-conservadors, això sí— de la burgesia barcelonina, amb la corresponent renúncia ideològica que aquest pas implicà. En aquest sentit, tenim un exemple força il·lustratiu: l'intent inicialment fracassat per part del canonge Collell de publicar «La Veu del Montserrat» a Barcelona (1890), amb les conegudes conseqüències d'apartament del mateix Collell de la direcció del setmanari. Al cap i a la fi, però, es materialitzaria el desig d'un sector del «grup de Vic» —amb Collell i Narcís Verdager al capdavant— amb la fundació d'una altra «Veu», «La Veu de Catalunya» (1891).

Els homes de «La Veu del Montserrat», doncs, van integrar-se plenament dins la problemà-

tica de la Catalunya del seu temps: des de la campanya proteccionista i contra la uniformització del Codi Civil a la Guerra de Cuba passant per les vinculacions i violentes polèmiques amb diverses corrents i plataformes del catalanisme —en aquest últim aspecte és interessant constatar la posició evolutiva del setmanari respecte a la figura de Valentí Almirall— i l'actitud possibilista davant el Règim de la Restauració.

Tal com diu l'autor del llibre, no és escaient aplicar els mots «carlisme», «integritisme» i, fins i tot, «tradicionalisme» com a sinònim de reacció ultramontana referit a «La Veu del Montserrat» i els seus homes. Després de l'obra de Maties Ramisa, tot sembla molt més clar.

Valentí Girbau i Tapias

NOTÍCIES

AIATS, Jaume, i altres: *El folklore de Rupit-Pruït: I. Cançoner*, Eumo (L'entorn 4), Vic 1983. 192 pp., il·lustrat. Pròleg de Josep Romeu i Figueras.

Obra del Grup de Recerca Folklorica d'Osona, de Vic, recull cançons baladístiques o liriconarratives, cançons del cicle de l'any i de la vida, i cançons de carlins. Conté notes i bibliografia.

ANGLADA, Maria Àngels: *Viola d'amore*, Edicions Destino, Barcelona 1983.

Narració inserida en el món de la música. Novel·la de clima líric en la qual no manca un contrapunt d'enjòlit, indestriable, però, del seu ritme interior.

ANGLADA, Maria Àngels: *Les germanes de Safo, antologia de poetes hel·lenístiques*, EDHASA, Barcelona 1983.

Una antologia de les figures més importants, entre les germanes de Safo, seguida d'una petita antologia del que els grecs han dit d'aquestes poetes i, en l'última part del llibre, un recull sobre els aspectes més essencials de la vida d'una dona grega. Tot això expressat en un estil acuradíssim.

BASIL DE RUBÍ: *Els caputxins a la Barcelona del segle XVIII, aproximació històrico-bibliogràfica*, Barcelona 1984.

La història es centra en el convent de Santa Madrona de les rambles barcelonines, on avui hi ha la Plaça Reial. S'hi estudia la seva relació amb tots els convents caputxins catalans, entre ells el de Vic, així com el protagonisme dels frares de terres d'Osona, que destaquen com a escriptors, superiors i professors en centres d'estudi. Entre els fons consultats, la Biblioteca i l'Arxiu Episcopals de Vic.

BISSON, Thomas N.: *Fiscal accounts of Catalonia under the early Count-Kings (1151-1213)*, University of California Press, Berkeley-Los Angeles-London 1984. Volum I de 325 pp. i volum II de 454 pp., il·lustrats.

Estudi de la fiscalitat en temps del comte Ramon Berenguer IV i dels reis Alfons I i Pere I. S'hi usen documents de l'Arxiu Capítular i de l'Arxiu Episcopal de Vic. En el primer volum hi ha l'estudi i en el segon l'edició de 171 documents.

BRACONS I CLAPÉS, Josep: *Mn. Gudiol y el Museo Episcopal de Vic: contribución a la historia de la artigrafia en Cataluña*, dins «D'art» 8-9 (Barcelona 1983), pp. 169-192.

S'hi estudien els orígens del museu, els primers treballs de Josep Gudiol, l'etapa de conservador i els seus últims anys. El treball es complementa amb uns gràfics sobre la vida econòmica del museu entre 1899-1935 i les adquisicions del museu entre 1903-1934, ambdós explicats.

COLON, Germà - GARCIA, Arcadi: *Llibre del Consolat de Mar*, Fundació Salvador Vives Casajuana i Fundació Noguera, Barcelona 1981-1982. Volum I de 262 pp. i volum II de 300 pp. Pròleg de Francesc de B. Moll.

Edició del text de la Real de Mallorca, amb les variants de tots els manuscrits coneguts, a cura de Germà Colon, amb la col·laboració de la Secció Catalana de la Universitat de Basilea. Diplomatarí i estudi jurídic a cura d'Arcadi Garcia.

FREEDMAN, Paul: *Military orders in Osona during the twelfth and thirteenth centuries*, dins «Acta historica et archaeologica mediaevalia» 3 (Barcelona 1982), pp. 55-69.

Estudi sobre la implantació i actuació dels ordes militars a Osona durant els segles XII i XIII. En apèndix publica tres documents de l'Arxiu Capitular de Vic referents als Hospitalers de Vic.

GRÀCIA I MONT, Elisenda: *Materials de peltre medievals a Catalunya*, dins «Acta historica et archaeologica mediaevalia» 5-6 (Barcelona 1984-1985), pp. 313-353. Il·lustrat.

S'hi estudien calzes, patenes, canadelles i oblates datats al segle XIII i conservats al Museu Episcopal de Vic i al Museu Municipal de Roda de Ter, entre altres.

GROS I PUJOL, Miquel S.: *El «Liber Misticus» de San Millán de la Cogolla —Madrid, Real Academia de la Historia, Aemil.30—*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana» III (Barcelona 1984), pp. 111-224.

Descripció, estudi i edició parcial d'un manuscrit bàsic, i fins ara negligit pel seu mal estat de conservació, per a la millor coneixença del ritu hispànic.

GROS I PUJOL, Miquel S.: *Notes per a la història dels museus eclesiàstics de Catalunya*, dins *Thesaurus: l'art als bisbats de Catalunya (1000-1800)*, Barcelona 1985, pp. 65-75.

Orígens i evolució dels museus eclesiàstics de Catalunya des del segle XIX fins ara, pioner dels quals fou el Museu Episcopal de Vic.

Guía de los archivos y las bibliotecas de la Iglesia en España, León 1985. Volum I de 547 pp. i volum II de 376 pp. Presentació de José M. Fernández Catón i introducció de Josep M. Martí Bonet.

El Volum I conté la descripció sumària del contingut de l'Arxiu Eclesiàstic de Vic i el volum II, la de la Biblioteca Pública Episcopal, a més del «curriculum vitae» del Dr. Miquel S. Gros i Pujol.

GUIX I FERRERES, Josep M.: *L'Església catalana i el seu patrimoni artístic*, dins *Thesaurus: l'art als bisbats de Catalunya (1000-1800)*, Barcelona 1985, pp. 19-33.

Article del bisbe de Vic, on amb molta claredat explica la postura de l'Església catalana sobre la matèria, la seva insatisfacció i els seus temors en el moment present, i les realitzacions de l'Església a Catalunya.

GWARA, Joseph J.: *The Sala Family Archives: a handlist of medieval and early modern Catalanian charters*, Georgetown University Press, Washington 1984. XXV-127 pp.

Presentació i regest d'una col·lecció de 289 documents dels anys 1261 a 1690 relatius al castell de Montorroell de Sant Boi de Lluçanès, pertanyent a la família Sala. Aquesta col·lecció o arxiu anà a raure el 1890 als Estats Units de Nordamèrica.

Jueus vigatans (i d'enjondre) 1266-1399, dins «Societat d'Onomàstica. Butlletí interior» XXI (setembre 1985), pp. 16-21.

Inventari tret de *L'aljama de jueus de Vic* de Ramon Corbella, reimpressa el 1984 pel Patronat d'Estudis Ausonencs.

JUNYENT, Josep: *Lectura d'Eugenio Montale*, dins *Poetes del segle XX*, Faig, col·lecció literària, Ed. Intercomarcals - Ed. del Mall, (Manresa) 1984, pp. 35-48.

Text de la conferència pronunciada per l'autor en un cicle organitzat per la revista «Faig» el 1982.

MARTÍ I POL, Miquel: *Antologia poètica*, Ed. 62 (El Garbell 9), Barcelona 1983.

Estudi introductori, selecció i notes de Pere Farrés.

MIRÓ, Maria-Mercè: *Francesc Fontunella: Èglogues*, dins «Els Marges» 25 (1982), pp. 95-107.

Dues mostres inèdites del gènere ègloga, representatives de l'obra lírica d'aquest autor del barroc català. Amb introducció i anotacions al text.

MIRÓ, Maria-Mercè: *La novel·la catalana en 1971*, dins «El Pont» núm. 91, (Barcelona 1983).

Ressenya de les novel·les publicades durant aquell any.

MIRÓ, Maria-Mercè: *Una carta de Joan Sardà a Martí Genís*, dins «Faig» núm. 19 (desembre 1983).

Una valoració de *Julita*, inèdita, feta pel crític Joan Sardà l'any 1876.

Mísia Sert, Editorial Tusquets, Barcelona 1983.

Traducció de les memòries de Sofia Godebska (Mísia Sert), feta per Francesc Sert, nét d'un germà del pintor Josep M.ª Sert, que hi ha posat moltes notes aclaridores.

ORDEIG I MATA, Ramon: *Inventari de les actes de consagració i dotació de les esglésies catalanes: III. Anys 1000-1050 i IV. Anys 1051-1100*, dins «Revista Catalana de Teologia» VIII (1983), pp. 403-456, i IX (1984), pp. 117-182.

En aquestes tercera i quarta parts de l'inventari es fa la presentació de 154 actes, varies de les quals corresponents a esglésies d'Osona.

PAPÀSOGLI, Giorgio - STANO, Franco: *Antonio Claret: l'uomo che sfidò l'impossibile*, Libreria Editrice Vaticana, Vaticà 1983. 755 pp., il·lustrat. Presentació de Gustavo Alonso CMF.

Biografia de sant Antoni M.ª Claret, dividida en cinquanta-tres capítols. En el V s'estudia la seva estada al Seminari de Vic i la direcció del pare Bach. En el XXXVIII, la fundació dels Missioners del Cor de Maria i els seus primers membres, així com l'actuació del bisbe Casadevall.

PASCUAL, Vicenç - RIAL, Ramon: *Guia del romànic i del gòtic del Museu de Vic*, Eumo Editorial (L'entorn 8), Vic 1985. 175 pp., il·lustrat. Pròleg d'Antoni Pladevall i fotografies de Jordi Puig.

Descripció d'algunes peces de cadascuna de les deu sales en què són distribuïdes les peces romàniques i gòtiques. De caire didàctic.

PRAT I ROCA, Josep: *El canal industrial de Manlleu*, [Manlleu] 1984. 130 pp., il·lustrat. Fotografies de Xavier Valls i compaginació i notes de Francesc d'A. Pujol.

Edició patrocinada per la Caixa d'Estalvis Comarcal de Manlleu d'una obra que només havia estat divulgada mecanogràficament en 1957-1961.

Reduccions, revista de poesia, núm. 14. Vic, setembre 1981.

Textos de: Agustí Bartra, Jordi Pàmias, Pep Gouzy, Jean Serra, Andreu Novell i E.E. Cumminga. *Estudis i comentaris de:* Josep Albertí. *Notes de:* Francesc Codina, Pere Farrés i Vicenç Altaió.

Reduccions, revista de poesia, núm. 15. Vic, gener 1982.

Textos de: Miquel Martí i Pol, Xavier Bru de Sala, Marc Granell i Friedrich Hölderlin. *Estudis i comentaris de:* Julià Guillamon. *Notes de:* Francesc Codina i Josep Albertí.

Reduccions, revista de poesia, núm. 16. Vic, maig 1982.

Textos de: Maria Mercè Marçal, Miquel Bauçà, A. Ràfols Casamada i Friedrich Hölderlin. *Estudis i comentaris de:* Jordi Pàmies. *Notes de:* Francesc Codina i Josep Borrell.

Reduccions, revista de poesia, núm. 17. Vic, setembre 1982.

Textos de: Agustí Bartra, Joan Margarit, Bartomeu Fiol, Vicent Alonso, Joan Fortuny i Louis MacNeice. *Estudis i comentaris de:* Carles Miralles. *Notes de:* Pere Farrés, Miquel Martí i Pol, i Jordi Pàmies.

Reduccions, revista de poesia, núm. 18. Vic, gener 1983.

Textos de: Segimon Serrallonga, Manuel Joan i Avinyó, Josep Pujol, Josep Borrell, Josep Piera i Fernando Pessoa. *Estudis i comentaris de:* Francesc Parcerisas. *Notes de:* Julià Guillamon, Maria Àngels Anglada i Víctor Sunyol.

Reduccions, revista de poesia, núm. 19. Vic, maig 1983.

Textos de: Joan Brossa, Olga Xirinachs, Agustí Altisent, Hermínia Mas, Joan Monzó i Wallace Stevens. *Estudis i comentaris de:* Walter Benjamin. *Notes de:* Joan Margarit, Francesc Codina i Maria Àngels Anglada.

Revista Vic. Publicació anyal de divulgació vigatana, Vic, 5 juliol 1983.

Conté el sumari següent: Antoni Pladevall, *L'hospital de Vic*; Maria Mercè Miró, *Ramon Camps: escultura i poesia*; Maria-Àngels Ferrer, *Faroles commemoratives del centenari de Jaume Balmes (1910-1924)*; Toni Bover, *Sil·lepsis*; Joan Sunyol, *Els focs de Sant Joan*; Josep M. Solà i Sala, *Efemèrides vigatanes*; Santiago Alcolea i Blanch, *Les col·leccions de pintura del Museu Episcopal de Vic*; Ramon Homs, *S'enriqueix la Galeria de Vigatanes Il·lustres*; Joan Sunyol, *Commemoracions verdaguerianes*.

Revista Vic. Publicació anyal de divulgació vigatana, Vic, 29 juny 1984.

Conté el sumari següent: Ramon Masferrer, *Pòrtic*; Joan Sunyol, *Lluís Rossich i Sala*; Josep M. Solà i Sala, *Des d'ara, enriquiran la casa natalícia del serafí d'Ausona*; Antoni Bover, *Antoni Robert fotògraf*; Ramon Homs, *L'artesanía en les cines de tall*; Pere Vinyoles, *En el centenari de la mort del patrici vigatà Dr. Joaquim Salarich i Verdaguer*; Antoni Pladevall, *Una ruta turística interior de Catalunya: per les Guílleries i Collsacabra*; Santiago Alcolea, *Lluís Borrassà i el primer estil internacional al Museu de Vic*.

Revista Vic. Publicació anyal de divulgació vigatana, Vic, 29 juny 1985.

Conté el sumari següent: Joan Sunyol, *Pòrtic*; M.ª Àngels Ferrer, *Canals, un mestre en l'art de la caricatura*; Ramon Ordeig, *La Batalla de Vic*; Lluís Cura, *Espectrograma de Jaume Balmes*; Antoni Bover, *En Meli, un fotògraf per terres de la tramontana*; Miquel S. Ylla-Català,

Manuel Serra i Moret; Santiago Alcolea, La VI sala de pintura gòtica del Museu Episcopal de Vic; Jaume Ferrer II; Joan Sunyol, L'adéu.

ROCAFIGUERA, Francesc de: *La documentació dels segles IX-XII sobre Aiguafreda*, dins «Temes aiguafredencs» II (Aiguafreda 1985), pp. 5-97.

Recull de 27 documents anteriors al 1200, amb un estudi previ sobre Aiguafreda als segles IX-XII, completat amb un mapa, bibliografia i índex de noms de persona i de lloc.

SHIDELER, John C.: *A medieval catalan noble family: the Montcadas 1000-1230*, University of California, Los Angeles-London 1983. 254 pp., il·lustrat.

Llibre ben documentat, amb extens aparell crític, sobre la família Montcada, tan vinculada amb la ciutat de Vic. Dividit en set capítols, s'hi estudien els principals personatges, amb detall, a més del patrimoni familiar i altres aspectes. Es clou amb una bibliografia, una genealogia i els índexs corresponents.

TANYA, Ramon - CASANOVAS, Josep: *Història del Vic F.C. i U.E. Vic*, Vic 1983. Il·lustrat amb fotografies i amb aquarel·les d'A. Estrada i Vilarrasa.

Recull de dades històriques del «Vic Futbol Club» des de la temporada 1924-25 fins a l'actualitat.

VERDAGUER, Jacinto: *Canigó. Llegenda pyrenayca del temps de la reconquesta*, Editorial AUSA, Sabadell 1985. 246 pp., amb il·lustracions de J. Junceda. Pròleg de Ricard Torrents.

Edició luxosa del famós poema verdaguerià, en l'escaiença del centenari. L'encapçala una reproducció del retrat de Jacint Verdaguer en la Font del Desmai (1870), conservat al Museu Episcopal de Vic. Cadascun dels dotze cants és precedit per una il·lustració en color de J. Junceda.

Vic, Mercat del Ram 1983.

Conté el sumari següent: Ramon Ordeig, *El Mercat del Ram i la seva història*; Joan Sunyol, *Vint-i-cinc anys de «pintura ràpida»*; Narcís Maymí i Coloreu, *El raigràs italià*; Club de vol lliure Osona, *La plaça major escenari d'una «enlairada» històrica*.

Vic, Mercat del Ram 1984.

Conté el sumari següent: Pilarín Bayés, *Per primera vegada*; Ramon Ordeig, *La tradició dels rams i les palmes a Vic*; Narcís Maymí, *Evolució de les explotacions lleteres a la Plana de Vic*; Josep M. Solà i Sala, *La llonganissa de Vic*.

VIDAL I PIETX, Ramon: *Memòries d'un vell infant incorregible*, Centelles 1983-1984. Volum I de 128 pp. i vol. II de 154 pp.

En el primer volum es recullen els records d'infantesa i en el segon els de la primera joventut, el marc dels quals és el Seminari vigatà vers 1922-1930.

VINYOLES I VIVET, Pere: *Perfils humans (Narracions)*, Sant Hipòlit de Voltregà 1984. 130 pp.

Narracions relacionades amb el temps de dedicació periodística de l'autor, el qual es recrea amb situacions de la vida quotidiana i amb facècies protagonitzades per la gent senzilla. Llibre editat amb el suport del Patronat d'Estudis Ausonencs.